

Izloha vzak četirtek in velja s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 din., pol leta 16 din., četri leta 8 din. Izven Jugoslavije 56 din. Naročnina se pošlje na upravnništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroska cesta 5. List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Polštarna plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštno proste. Čekoval račun poštnega urada Ljubljana št. 10.605. Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

2. številka.

MARIBOR, dne 10. januarja 1924

58. letnik.

Boj za šolo.

Šola je tisto torišče, na katerem se poglavito odločuje bodočnost. Kdor ima v rokah šolo, to je mladino in njeno vzgojo, ta ima v rokah bodočnost naroda in države.

Poduk in vzgoja je po svoji naravi stvar staršev in pravica in dolžnost cerkve. Družina je prva vzgojiteljica otroka in starši so odgovorni za to, ali in kako se vzgaja njihov otrok. Cerkev ima od svojega Ustanovitelja ji izročeno nalogo, podučevati in vzgajati podince in cele narode. Šola je po svojem bistvu samo namestnica familije ter mora mladino vzgojevati v smislu in po zahtevah staršev.

Taka je torej šola in mora biti vzgoja po naravnem pravu.

Te naravne razmere pa so bile takoj pogoršane in pokvarjene, ko se je šole polastila država in politika. Ko je svobodomiselnost prosvitljenost v drugi polovici 18. stoletja zavladovala po evropskih državah in v njenih upravah se je začela šola trgati iz naravnega razmerja do staršev in cerkve ter je postala politična stvar. Politične stranke, zlasti liberalna, so se vrgle na šolo ter hotele zagospodovati nad njo.

Liberalizem bi po svojem imenu vsepovsodi moral uveljavljati načelo svobode. Na gospodarskem polju je to načelo uveljavil do skrajnosti. Vsestranska gospodarska svoboda, neovirana gospodarska konkurenca: to je bilo temeljno načelo liberalcev po vseh državah. Če so vsled vršenja tega načela propadali in propadli nižji, delovni sloji ljudstva, delavec, kmet, obrtnik, kaj je to brigalo liberalno gospodo? Samo, da se je v višjih krogih množilo bogastvo! Na tistem polju, kjer bi bilo najbolj potrebno, pa liberalizem ni priznal načela svobode, in to je polje ljudske izobrazbe, mladinske vzgoje. Tu je s surovo nogo poteptal svobodo staršev in svobodo cerkve, ter sebe proglasil kot neomejenega gospodarja nad šolo in mladinsko vzgojo.

Tako je bilo v vseh državah, kojih se je polastil liberalizem. In tudi naši državi preti ista usoda.

Čim bolj se bliža čas, da pride v narodni skupščini v razpravo novi zakon o ljudskih šolah, tembolj dviga proticerkveni liberalizem svojo glavo. Dviga pa se zlasti v učiteljskih krogih. V Beogradu, odkoder prihajajo slabi zakoni, so svobodomiselnih srbski učitelji v javnosti zaklicali geslo: »Duhovniki, ven iz šol!«

V nedeljo, 18. novembra preteklega leta, je bilo v Beogradu učiteljsko zborovanje, na katerem je imel glavno besedo gospod Zika Radosavljevič, poročevalec v ministrstvu prosvete. Med drugim je rekel to-le: »Duhovščina se je vrinila v osnovno (ljudsko) šolo in vbrizgava v mlade duše mržnjo na vsakega, ki na drug način veruje v Boga. Pa to še ni vse. V zadnjem času so celo cerkveni dostojanstveniki naše pravoslavne cerkve pokazali apetit za klerikalizem. V zakonu o pravoslavni cerkvi, katerega je redigiral (sestavil) arhijerejski (škofovski) zbor v Karlovcih, se določa, da morajo verski poduk v šoli vršiti duhovniki. Ni potrebno povdarjati, koliko zla preti od te strani.

Učitelji, srbski učitelji na prvem mestu, imajo sveto dolžnost, da branijo šolo pred klerikalnim duhom. Ne smemo tudi gledati prekrižanih rok na katoliške oblasti naše države. Učitelji morajo marljivo delovati preko vseh činiteljev, da se sklene enoten zakon o ljudskih šolah za celo državo, ki bo odstranil duhovnike iz šol!«

Proti temu izzivanju svobodomiselnega srbskega učiteljstva je takoj nastopil poslanec dr. Hohnjec z interpelacijo, ki jo je vložil na ministrstvo prosvete. V tej interpelaciji povdarja tole: »Navedene besede poleg drugih, ki so padle tekom razprave o istem poročilu, osvetljuje misljenje, katero vlada v velikem delu našega učiteljstva. To je duh onega lažnega svobodomiselnosti, ki črpa svojo hrano iz plitvih in površnih knjžic, ki so bolj oddaljene od resnične, solidne vede, kakor nebo od zemlje. To je ono nasilno svobodomiselnost, ki hoče svobodo za svoja načela, pa naj bodo še tako nedokazana, neresnična in lažna veri in Cerkvi pa ne dovoljuje te svobode, pač pa vsako versko mišljenje in delovanje grdi s klerikalizmom. Odločno moramo odbiti mnenje, po katerem bi šola bila izključna domena (posest) učiteljstva. Šola nadomešča familijo, v njej se mora vzgoja dece vršiti v duhu in po zahtevi roditeljev. Narod plača učitelje, narod mora graditi in vzdrževati šole, torej je šola last ljudstva. Ogromna večina obitelji in ljudstva zahteva, da se vzgoja dece ne vrši po načelih nekake svobodne, človečanske morale, ampak po verskih principih. Za presojevanje teh principov in za vzgojo po njih je pristojna Cerkev, kateri celo sama država priznava to pravo v ustavi po členu 16, v katerem se nahaja tudi tole: »Verski pouk se vrši po želji roditeljev, odnosno varuhov, razdeljeno po veroizpovedih, toda v soglasju z njihovimi verskimi načeli.« — Vprašam torej gospoda ministra: 1. Ali je pripravljen opomniti učiteljstvo na navedeno določilo ustave in ga naglasiti? Ali smatra, da je proticerkveni

duh, ki vlada med velikim delom učiteljstva, koristen za šolo in državo?«

Gospod minister prosvete na to interpelacijo g. dr. Hohnjeca dosedaj še ni odgovoril. Menda stvar dobro premišljuje, da bi ne bilo zamere na nobeno stran.

Med tem pa je agitacija srbskega svobodomiselnega učiteljstva zavzela širše kroge. Izbrali so si za to vprašanje posebni odbor in ta je sestavil naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta: »Verski pouk ima veliko vzgojno vrednost v osnovni šoli in zato mora biti verouk v interesu pouka sestavni del učnega načrta. V novi državi mora šola služiti v prvi vrsti čuvarju narodnega in državnega edinstva in zato zahteva učiteljstvo, da se z zakonom odstranijo vsi oni vplivi, ki bi mogli škodovati narodnemu edinstvu in odvajati k separatizmu. Program za pouk veronauka naj sestavijo strokovni ljudje, narodni učitelji naj predavajo v šoli vse predmete in tudi veronauk, v kolikor bi ne bili druge vere nego učenci in v kolikor niso otroci preveč mešani v veroizpovedih. V takih slučajih se lahko porabijo za pouk veronauka tudi duhovniki, ali samo oni, ki imajo razum strokovnih kvalifikacij tudi pedagoško kvalifikacijo (vzgojno usposobljenost).« To resolucijo so beograjski učitelji poslali upravi Jugoslovanskega učiteljskega združenja z željo, naj uprava pozove tudi druga društva, da se o tem vprašanju izjavijo.

Duh, ki veje iz te resolucije srbskega učiteljstva, je duh lajske framasonske šole. Kakor se je pred dvajsetimi leti francoskim framasonom (prostozidarjem) posrečilo, da so pod vodstvom francoskega ministrskega predsednika Combesa (Komba) iz francoskih ljudskih šol vrgli katoliški veronauk s katoliškim duhovništvom vred ter tako ustvarili zgolj lajsko šolo (lajik — povesetnjak), tako hočejo sedaj svobodomiselnih učitelji v naši državi iz vseh šol vreči duhovnike.

Ta liberalna gospoda si domišljuje, da je ona absoluten gospodar nad šolo in šolsko dečo. Starši, ki so odgovorni pred Bogom, vestjo in cerkvi za svoje otroke, nimajo do otrok nobene pravice več, ko prestopijo prag ljudske šole. Starši sicer gradijo in vzdržujejo šole, oni s svojim gavnim denarjem plačujejo učitelje, toda šola in učitelji niso radi staršev in njihovih otrok, marveč otroci in šola je radi učiteljev, ki nad šolo komandirajo po ljubi volji.

Ker so liberalni učitelji po svojem mnenju neovirani komandanti nad šolo, zato tudi zahtevajo v zgoraj navedeni beograjski resoluciji da naj program za pouk verouka sestavijo strokovni ljudje, torej navadni posvetni učitelji, ki naj tudi v šoli predavajo veronauk. Katekizem in druge verske knjige ne bodo več sestavljali duhovniki, verske resnice ne bodo več določevali škofje in papež, v naši državi mora papež svojo nezmožljivost v verskih rečeh odstopiti na ministra prosvete in liberalno učiteljstvo. Kristusova naročila apostolom in njihovim naslednikom, škofom in duhovnikom: »Učite vse narode«, ne velja več za jugoslovanske narode, resolucija liberalnega učiteljstva to Gospodovo naročilo stavi izven snage, kakor se govori v centralističnem Beogradu, izven moči in veljave. Liberalni učitelji zapirajo duhovnikom vrata v šolo. Le v tem slučaju mu jih odprejo, če so učitelji druge vere kot otroci, ali pa če so otroci po veri pomešani, če torej poleg pravoslavnih otrok sedijo v šoli katoliški, muslimanski, židovski, protestantovski. Ker liberalen učitelj vseh teh ver ne učiti, kar je čudno, ker liberalen učitelj zna vendar vse, se duhovniku milostno dovoli, da pride v šolo za otroke svoje vere. Kajpada samo tak duhovnik, ki je za to spoznan za sposobnega ne od cerkvene oblasti, marveč od državne šolske oblasti.

Liberalni učitelji se s svojo protivnostjo proti katoliški cerkvi igrajo z ognjem. Kdor se z ognjem igra, si opali prste. In mi jamčimo svobodomiselnemu učiteljstvu, da si bodo hudo opalili ne samo prste, marveč cele roke. Načelo katoliške verske vzgoje stoji za nas trdno kakor skala. Katoliški shod v Ljubljani v avgustu 1923 je zahteval katoliškega ljudstva glede na šolo, poduk in vzgojo med drugimi določil v teh resolucijah: »V šolskih zadevah imajo pravico odločevati starši, cerkev in država. Kakor ima država pravico zahtevati določeno mero znanja in državljansko vzgojo, tako ima katoliška cerkev in katoliški starši pravico zahtevati katoliško vzgojo otrok. Zato zahtevamo za naše šole, naj bosta vzgoja in pouk v vseh predmetih, v kolikor zadevata versko-nravno stran, uravnana po načelih katoliške vere. Verouk bodi obvezen predmet v vseh državnih šolah. Obvezne morajo biti tudi verske vaje. Cerkev ima pravico voditi in nadzorovati verouk v šoli in čuvati, da se v šoli ne bo kaj učilo ali delalo proti veri in pravosti. Verski pouk in verske vaje morajo oskrbovati od cerkve pooblaščen katoliški duhovniki, le v izjemnih slučajih tudi druge, od cerkve pooblaščen moči. Poleg države in učiteljstva morajo imeti Cerkev in starši v šolskih odborih (krajevnih, okrožnih, pokrajinskih in osrednjih) primerno zastopstvo. Poleg državnih so dovoljene tudi zasebne šole.

Država jih mora podpirati. Veroučitelje na državnih šolah nastavlja državna oblast le v sporazumu s cerkveno oblastjo.«

Kdor primerja resolucije, sklenjene od katoliškega ljudstva na katoliškem shodu v Ljubljani, z gornjo resolucijo beograjskega učiteljstva, takoj opazi globok, nepremostljiv prepad ki se odpira med katoliškim ljudstvom in liberalnim učiteljstvom. Ta prepad so izkopal ter ga od dne do dne poglobljajo liberalni učitelji. Svobodomiselnost gospoda se vara, ako misli, da jim bo katoliško ljudstvo s popuščanjem od verskih načel pripravilo most. V obrambi verskih svetinj je naše ljudstvo vedno bilo ter tudi vedno ostane trdo, neizprosno, jekleno. Kje bo končna zmaga, o tem ne more biti dvoma. Naposled vselej in povsod zmaga ljudstvo. Ta zmaga je tem sigurnejša, ker gre za obrambo vekotrajnih katoliških verskih načel.

Netopirji centralizma.

Naši oblastniki vedno naglašajo, da so po vidovdanskim ustavi Srbi, Hrvati in Slovenci enakopravni in ogromne svote ljudskega denarja se tudi razmečejo za to, da bi se celemu svetu razglasila in predstavila popolna enakopravnost v državi SHS. To se dela samo za to, da bi svet začel misliti: pa kaj vendar hočejo potem ti Slovenci in Hrvati, zakaj so nezadovoljni?

Enakopravnost na papirju in v življenju.

Pisati, razglasiti in pripovedovati je lahko, ne da se pa prikriti delo in življenje, ki govori čisto resnico. Vedno dalje sega glas, da je enakopravnost po centralistični ustavi samo na papirju, ne pa v delu in življenju.

Beograjski oblastniki polagajo glavno važnost in brigo na vojsko in vojsko lahko vzamemo kot glavno merilo enakopravnosti. Od 300 generalov — to jih je veliko več kot nekdanj v Avstriji — so danes vsi brez izjeme sami Srbi. Do nedavno sta bila še en Hrvat in en Slovenec, pa so oba odstranili. Oficirjev imamo naš 6000, od teh je bilo okrog 400 Slovencev in Hrvatov, pa so večino že izrinili iz vojske. — Glavni zbor zunanjih zastopnikov naše države šteje nad 100 oseb. Med temi so samo tri Hrvati, a še ti samo po rodu in ne po mišljenju. Koliko se daje za gospodarske, prosvetne, dohodne in druge naprave pri nas, koliko pa za Srbijo, je itak dobro znano. V šolskih knjigah se v zgodovini o Srbih uči na 90 straneh, o Hrvatih in Slovencih pa samo na eni in še na tej se večkrat povdarja, da so Hrvati in Slovenci pravzaprav Srbi. Slovenski financarji morajo vsak mesec delati posebne pismene naloge v cirilici, v naših krajih se pa nastavljajo Srbi, ki znajo samo cirilico in povrh še Wranglovci, ki ne obvladujejo našega državnega jezika.

To je samo par primerov enakopravnosti v praksi ali v življenju, kakor jo izvaja beograjski centralizem. Oblastniki se čisto svojega postopanja sami sramujejo in zato pristavljajo svojim naredbam, da so tajne in da ne smejo priti med ljudstvo.

Propadanje centralizma.

Na temelju takih napak in krivic se ne more obdržati ne centralizem in tudi ne vlada, ki ga drži in izvaja. Samoradikalna vlada se krha na vseh koncih in krajih in na njeni stavbi zijajo globoke in nevarne razpoke, pa naj se Pašič še toliko trudi, da bi jih pred svetom prikril. Kupil si je Turke in Nemce in če h kupni ceni od časa do časa še toliko pridaja, vendar ne more računati na dovoljno oporo teh »zaveznikov«. — Pred kratkem je praznovala samoradikalna vlada svojo obletnico in če je pri svoji kupoprodajni politiki delala tudi zaključek, je pač lahko videla, da so poleg državnih, za katere ima malo smisla, tudi njeni lastni interesi zelo ogroženi.

Strankarske želje in koristi so velevale radikalom iti samim v vlado in odpahnuti od sebe demokrate, ki so prej z njimi složno zgradili in izvajali centralizem. — Čudno je že to, da je sedaj en del centralistov na vladi, drugi del pa v opoziciji. Iz tega se tudi vidi, da radikalni in demokrati niso ustvarili centralizma iz vidika kakih državnih, temveč zgolj strankarskih koristi.

Sprva radikalni svojih centralističnih somišljenikov niso hoteli nazaj v vlado, ker so se bali za koristi svoje stranke, sedaj pa z njimi glede centralizma niso več istih nazorov, ker se večina srbskih demokratov nagiblje vedno bolj avtonomističnemu naziranju. Pašič lahko k večjemu še čaka, da se zagrizeni centralist Pribičević s peščico svojih pristašev oddvoji od drugih demokratov ter njemu pridruži. Od tega pa ne bo dovoljno pomoči, kar bi Pribičević nudil, bi morali radikalni drago plačevati in če bi Pribičevićeva skupina zahtevala za sebe važna mesta, bi nastal med zavistnimi radikali tak hrup, da bi ga še Pašič ne mogel pomiriti.

Poskusi za rešitev centralizma in radikalne vlade.

Srečna želja radikalov bi bila, da bi pridobili Jugoslovanski klub v svojo vladno zvezo. S tem bi si radi podaljšali življenje in še pred svetom bi se postavljali, kako dobro so znali zadovoljiti Slovence. Po svojih listih so natrosili že vse polno lažljivih vesti, kako dobro napredujejo pogajanja s predstavniki Slovenije. — S tem mislijo zbegati slovensko javnost, ki se pa ne da, ker dobro pozna stališče svojih poslancev: sprememba ustave v avtonomijskem smislu ali z drugimi besedami: z avtonomijo takoj, brez nje pa nikdar!

Tega pa Pašičevi radikalni nočejo in za to so se oprijeli propadlih strank, ki nimajo načelnega stališča in so zrele za umazane politične kupčije. V Sloveniji so radikalni sklenili zvezo in pogodbe z več strankami naenkrat: z narodnimi socialisti, s starimi liberalci ali takozvano «narodno-napredno stranko» in s samostojnimi kmeti. To se je izvršilo pod imenom «naprednega bloka» ali zveze. Ta zveza naj bi slepila Slovence, da ne bi videli, kako si hočejo radikalni potom slovenskih samostojnih kmetov pridobiti srbske zemljoradnike. To naj bi izvedel samostojni Pucelj. Pašič dobro pozna svoje ljudi in ve, kdo je zrel za umazano politiko.

Mesto «Jutrarnjih Novosti», ki so izhajali v Ljubljani kot glasilo prodanih in kupljenih duš, ki so se dale vpisati v srbsko radikalno stranko, je začel z Novim letom izhajati v Ljubljani v isti tiskarni in plačan z istim denarjem «Narodni Dnevnik» kot glasilo po radikalskem načrtu in namenu združenih narodnih socialistov, liberalcev in samostojnežev.

Netopirji.

Ta zveza široke slovenske javnosti, ki je že davno obsodila vse, ki se prodajajo, ter si poiskala svoje zastopništvo v SLS, prav nič ne razburja, silno jezo in vznemirjenost pa povzroča pri demokratih okrog ljubljanskega «Jutra» in mariborskega «Tabora». Demokraci imenujejo svoje učence in pa samostojneže — «pilpogačice». To je stari slovenski izraz za netopirja, ki leta in lazi, kakor mu je volja in ni ne ptič ne miš. Nas spominja ta naprednjaški kreg na narodno prisposodbo: če se črn pišker iz črnega kotla norčuje — — Politika vseh «naprednjakov» v Sloveniji je čisto netopirska, ni ptič, ne miš. Slovenski demokrati se držijo zagrizenega centralista Pribečevića ter skrbijo za to, da se položaj v demokratični stranki ne izčisti.

Demokrati ne igrajo odkrite igre. Radi bi se izjavili za odkrito borbo proti centralistični ustavi, pa se ne upajo. Puščajo samo možnost za spremembo ustave, ji ne nasprotujejo, toda odločnosti, potrebne za trden opozicijski blok z jasnimi načrtom, niso pokazali. Radi bi se oprijeli revizionističnega programa, hkrati pa obdržali nepoboljšljivega centralista Pribečevića, vsaj prečanski demokrati. To ni ne tič ne miš.

Naj se kupuje in prodaja, naj zbira «pilpogačice» Pribečević ali Pašič, centralizem kljub vsem naporom za obstoj in rešitev propada, pa naj leta ali pa lazi okrog njega še toliko — netopirjev.

ZADRUŽNO-SOCIALNI TEČAJI SE VRŠIJO:

14. januarja (ponedeljek) ob pol 9. uri dopoldne v *Murski Soboti* v gostilni Peterka.

15. januarja 1924 (torek) ob 9. uri dopoldne v *Beltincih* v prostorih Hranilnice.

16. januarja 1924 (sreda) ob pol 9. uri dopoldne v *Črenšovcih* v Posojilnici.

21. januarja 1924 (ponedeljek) ob pol 9. uri dopoldne v *Gornji Radgoni* v prostorih Posojilnice (za sodni okraj Gornja Radgona).

22. januarja 1924 (torek) ob pol 11. uri dopoldne v *Ljutomeru* v Okrajni posojilnici (za sodni okraj Ljutomer).

PREDAVANJA

na teh tečajih bodo podobna onim, ki so se vršila po ostalem Štajerskem in Koroškem pred Božičem, namreč:

1. Zgodovina zadružništva sploh (tajnik Krajnc).
2. Vrste zadrug in njih bistvo (revizor Barle).
3. Slovensko zadružništvo (tajnik Krajnc).
4. Posojilnice in varčevanje (revizor Barle).

Napravite pravočasno napovedi za dohodnino!

Po zakonu se morajo meseca januarja vsakega leta vložiti napovedi za dohodninski davek. Kdor v tem času ne sestavi napovedi in je ne izroči davčnemu oblastvu, si je sam kriv, ako mu davčna oblast samovoljno in kolikor hoče, predpiše dohodninskega davka. Proti taki odmeri je vsaka pritožba brezuspešna. Kdor ne napravi napovedi, bo kontumaciran, to se pravi, da se njegove pritožbe proti previsoki odmerjeni dohodnini ne upoštevajo. Ravno v tem, ker ljudje ne vložijo napovedi, tiči vzrok, da se mnoge posestnike in obrtnike po krivici obdavi.

Drugi vzrok krivičnega obdavi pa temelji na tem, da mnogi ne znajo sestaviti napovedi. Dasiravno se je zadnja leta v «Slov. Gospodarju» in v posebnih

knjigah pisalo o tem ter se je na shodih in podučnih tečajih ljudi poučevalo, vendar slišimo vsak dan, da ljudje napovedi napravijo napačno, ali pa jih sploh opustijo.

Kako sestavim napoved.

Imamo dva načina za sestavo napovedi. Prvi je, da se napoved napravi kratko, a drugi, ko se dohodki in izdatki napišejo na napoved podrobno. Prva (kratka) napoved se takole napiše na polo papirja:

«Okrajno davčno oblastvo

v Mariboru.

Podpisani Matija Repolusk, posestnik v Grdi Mlaki hiš. št. 35, naznanjam v svrhu odmere dohodnine, da sem pri svojem posestvu (obrti) imel leta 1923 dohodkov v skupnem iznosu 63.720 dinarjev.

Vseh izdatkov, ki se po zakonu smejo odšteti, pa 47.880 dinarjev.

Ostane torej čistega dohodka, kateri je podvržen dohodnini 15.840 dinarjev.

V Grdi Mlaki, dne 15. januarja 1923.

Matija Repolusk.

Ako vložiš tako kratko (splošno) napoved, moraš biti vedno pripravljen, da te bo davčna oblast uradno pozvala, da svojo napoved podrobno utemeljiš. V to svrhu si doma sestavi natančen seznam dohodkov in izdatkov iz leta 1923.

Podrobna (obširna) napoved.

Drugi podrobni način napovedi pa se sestavi takole:

«Okrajno davčno oblastvo

v Mariboru.

Podpisani Jurij Ferk, posestnik v Zmrzleku hiš. št. 12 naznanjam v svrhu odmere dohodnine svoje dohodke in izdatke za leto 1923:

I. Dohodki:

a) iz zemljiške in gozdne posesti (tu se navedejo dohodki živinoreje, za prodano vino, sadje, drva itd. ter tudi vrednost pridelkov, porabljenih za domače potrebe):	49.460 D
b) iz poslopij (vrednost lastnega stanovanja in najemnina, ako ima kako hišo ali stanovanje kdo v najemu):	1.230 «
c) iz samostojnih podjetij (zaslužek kot voznik, iz trgovine ali obrti):	2.500 «
d) iz službenih prejemkov (plača), pokojnina in podobno:	1.000 «
e) iz gotovine (obresti od naloženega ali izposojenega denarja)	2.200 «

Svota vseh dohodkov 58.390 D

II. Izdatki:

a) Popravila poslopij, orodja, strojev itd. (Tu smeš računati vso gradivo, ki si ga kupil za popravilo poslopij in orodja, strojev itd., tudi vse izdatke za delavce in obrtnike — v denarju in hrani — pri tem opravilu. Izdatki za popolnoma nova poslopja se ne računajo med izdatke):	15.700 D
b) Zavarovanja (poslopij zoper požar, živine in zoper točo):	1.200 «
c) Zavarovanja za življenje (za moža do največ 300 D, za ženo in otroke 300 D):	600 «
d) Prispevki za bolniške blagajne, zavarovanje zoper nezgode, starost in onemoglost, pogrebe:	600 «
e) Davki (med izdatke se smejo šteti vsi v prejšnjem letu plačani davki, samo dohodnine ne; tudi vseh vrst doklade se računajo med izdatke):	8.400 «
f) Obresti dolgov:	800 «
g) za obdelovanje posestva (za posle in delavce, izdatki za obdelovanje vinogradov, galica, kolje, žveplo, gnoj itd., obleka in obuvalo za delavce itd.):	19.400 «
h) za zdravnika, živinozdravnika in zdrava vila:	3.100 «
i) razni drugi izdatki (za pogreb, potne liste itd.):	1.400 «

Svota vseh izdatkov 51.200 D

Ako torej primerjam dohodke po 58.390 D izdatkom po 51.200 «

Ostane dohodnini podvrežnega čistega dohodka 5.190 D

V Zmrzleku, dne 20. januarja 1924.

Jurij Ferk l. r.

Opomba: To napoved sem napravil po svoji najboljši vesti in vednosti.

Napravi točen prepis napovedi. Prepis dobro hrani.

Predno doložiš napoved na davčno oblast, napravi si natančen prepis, katerega boš potreboval, ako te bodo poklicali na oblast, da zagovarjaš in utemeljuješ svojo napoved. Ravno tako imej shranjene vse račune, pobitnice in dnevne sezname o dohodkih in izdatkih in delavcih.

Na kaj se pri sestavi napovedi posebno oziraj.

Ko sestavljaš napoved, upoštevaj te-le okolnosti: Odbiti se ne smejo izdatki za zboljšanje ali pomnožitev imovine, na primer napeljava električne razsvetljave, kanalizacija itd. Med izdatke se tudi ne štetejo stroški za prehrano davčnega obvezanca in njegovih

svojcev. Odbijejo se pa vsi stroški (tudi prehrana) za poljske delavce in posle, ki so zaposleni izključno pri obdelovanju posestva ali pri živini. Izdatek je tudi razsvetljava hleva in stanovanje za delavce in posle. Luč kurjava za gospodarjevo stanovanje se ne računa med izdatke. Tudi stroški za šolanje otrok se ne vračunajo. Če navedeš, koliko stanejo otroci pri šolanju, sklepa davčna oblast, da je ta izdatek dohodek. Tudi darila in prostovoljni izdatki (na primer za zvonove ali društva) se ne odbijejo. Lahko pa navedeš med izdatke no-voletna darila za posle in delavce. Vrednost lastnega stanovanja se računa z ozirom na kakovost in lego stanovanja. (V mariborskem okraju računajo vrednost stanovanja srednjega kmetskega posestnika 60 do 100 dinarjev letno). Iz samostojnih podjetij in opravil (trgovina, obrt, svobodni poklici) napovemo vse prejemke po odbitku obratnih stroškov (nakup surovin, plače delavcem in vse drugo). Pri službenih prejemkih pride v poštev plača, osebne doklade in pokojnina. Draginjske doklade in dijete (potni stroški) so neobdajljive.

Napoved končno dobro preglej, prepisi, prepis dobro hrani, a originalno napoved pošlji davčni oblasti (ne davčnemu uradu). Na napoved ni treba prilepiti nikakega koleka. Ne pozabi napoved na zadnji strani podpisati.

Eksistenčni minimum.

Dohodnina se je začela nekdanj računati pri čistih dohodkih v iznosu 1200 K. Pozneje se je našim poslanecem posrečilo to svoto, (ki se imenuje eksistenčni minimum), zvišati na 10.000 K. Meseca decembra 1923 sta poslanca Pušenjak in Vesenjaj v finančnem odboru zahtevala, da se naj neobdajljivi čisti dohodek zviša na 20.000 K. Finančni minister dosedaj na to še ni pristal.

Organizacije SLS pomagajte sestavljati napovedi.

Krajnim odborom Slovenske ljudske stranke priporočam, da v vsaki župniji otvorijo pisarno, v kateri bodo večši naši možje pomagali našim ljudem sestavljati napovedi. Najbolj primerna mesta bodo za to svrhu posojilnice in bralna društva. Posnemajte v tem oziru organizacijo SLS v Jarenini, kjer predsednik tamonjske krajeve organizacije g. Alojzij Supanič, ljudem praktično sestavlja napovedi. Tajništvo SLS v Cirilovi tiskarni ima v zalogi še več sto izvodov tiskovin, ki jih je sestavil g. Supanič. Cena izvodu 1 dinar. — Priporočati je tudi, da si današnje številko «Slov. Gospodarja» dobro shranite.

Volitev v cenilne komisije za dohodninski davek.

V nedeljo, 20. januarja predpoldne vsi, ki plačujete, na volišče!

Po starem zakonu imajo vsi, ki plačujejo dohodninski davek, pravico, da volijo komisijo, ki nadzira odmero dohodnine ter rešuje pritožbe proti previsoki in krivični odmeri tega davka. Člani teh komisij so poklicani vsako leto po večkrat, da pregledajo pritožbe ali rekurze. Velike važnosti je, da pridejo v cenilne in prizivne komisije možje, ki znajo in hočejo braniti ljudi, katere davčna oblast previsoko obdavi.

Pri zadnjih volitvah leta 1921 je Slovenska ljudska stranka organizirala po vseh okrajih volitve v cenilne komisije. Delo je rodilo uspeh. V komisije so bili po večini izvoljeni naši možje, ki so odločno šteli one, ki so se pritožili proti krivični odmeri dohodninskega davka. Seveda ima komisija po veljavnem zakonu govoriti besedo samo v slučajih, ako prizadeti vložijo pravočasno pritožbo. Kdor meseca januarja vsakega leta ne vložil napovedi o svojih dohodkih in izdatkih prejšnjega leta, nima pravice se pritožiti, ako mu davčna oblast samovoljno predpiše dohodnino. Na drugem mestu pišemo, kako se naj sestavijo napovedi. Opozorjamo prizadete, da upoštevajo naše nasvete.

Davčna oblast je koncem leta 1923 izrehabala iz cenilnih komisij polovico članov in njih namestnikov. Obenem je razpisala novo volitev za nedeljo, 20. januarja 1924. Volilno pravico imajo vsi davčni zavezanci (moški in ženske), ki plačujejo dohodninski davek in kateri so vpisani v volilni imenik na davčni oblasti. — Volitev je javna, to je vsak davkoplačevalec (volilec) gre v nedeljo, 20. januarja dopoldne na davčni urad svojega okraja in tam volilni komisiji imenuje osebe, katere želi izbrati za člane in namestnike davčne komisije. Slovenska ljudska stranka je za vse okraje na Slovenskem Štajerskem sporazumno z zaupniki določila kandidata, kojih listo objavimo spodaj.

Ob tej priliki prosimo naše gospode župane, osobito pa vse naše zaupnike, da spravijo iz vseh občin vse naše na volišče. Ker se volitev že prične zjutraj ob 7. uri, naj se po vseh sodnih okrajih naši volilci še pred 7. uro zberejo na volišču, da pridejo prvi na vrsto. — Svetujemo, da gg. župani pismeno pozovejo s posebnim pismenim pozivom davkoplačevalce-volilce na volišče.

Da bodo kandidati Slovenske ljudske stranke oziroma kmetske zveze zmagali po vseh okrajih, prosimo volilce in zaupnike prav posebno:

1. V nedeljo, 20. januarja spravite vse naše na volišče.

2. Vsak volilec naj vzame kako legitimacijo, potrdilo o plačani dohodnini ali pa prepis davčne oblasti. Te listine so potrebne, da se more volilec ali volilka izkazati, kdo je.

3. Na volišču držite strogo disciplino. Glasujte vsi za vse naše kandidate. Na primer za mariborski pol-